

Raad van de
Europese Unie

Brussel, 24 mei 2019
(OR. en)

9086/19

JEUN 73
SOC 348
EMPL 262
EDUC 235
SUSTDEV 80
DIGIT 92

RESULTAAT BESPREKINGEN

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
aan:	de delegaties
nr. vorig doc.:	8754/19
Betreft:	Conclusies van de Raad over jongeren en de toekomst van werk

Voor de delegaties gaan in de bijlage de conclusies over jongeren en de toekomst van werk, die de Raad (EJCS) heeft aangenomen in zijn zitting van 22-23 mei 2019.

**Jongeren en de toekomst van werk
- Conclusies van de Raad -**

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE

OVERWEGENDE HETGEEN VOLGT

1. In de EU-strategie voor jongeren wordt onderkend dat jongeren zelf vorm geven aan hun leven, bijdragen tot positieve maatschappelijke verandering en de ambities van de EU verrijken, en dat jeugdbeleid een omgeving kan helpen creëren waar jongeren kansen kunnen benutten en zich in de Europese waarden kunnen vinden. In het licht van de veranderende arbeidsmarkt moet de Europese Unie jongeren steunen in hun persoonlijke ontwikkeling en op hun weg naar zelfstandigheid, en moet zij hen weerbaarder maken en hun de middelen verschaffen die ze nodig hebben om aan de samenleving te kunnen deelnemen, met als doel armoede onder jongeren en alle vormen van discriminatie te helpen uitroeien, en om sociale inclusie te bevorderen.

2. "De toekomst van werk" is een overkoepelende term die wordt gebruikt om te beschrijven hoe banen op middellange tot lange termijn veranderen onder invloed van bepaalde tendensen. In de uiteenlopende jeugdcontext van de EU wordt "de toekomst van werk" onder meer bepaald door:

- a) Demografische veranderingen, in die zin dat de economische vergrijzing in de EU degenen die de arbeidsmarkt betreden onder druk zal zetten de productiviteit te verhogen om het uittreden van een ervaren beroepsbevolking te compenseren en om bij te dragen aan het bekostigen van de hogere sociale uitgaven, die ook een gevolg zijn van een groter aantal ouderen. Deze ontwikkelingen creëren weliswaar kansen in de zorgeconomie, maar kunnen ook een dialoog vergen over gelijke lastenverdeling tussen de generaties.

- b) Verwacht wordt dat de vooruitgang op het gebied van technologie en innovatie, zoals ook ondersteund door de EU-initiatieven op het gebied van de digitale interne markt en onderzoek en ontwikkeling, ertoe zal leiden dat in de economie intensiever gebruik wordt gemaakt van digitale technologie en dat bepaalde banen overbodig worden, terwijl er in andere economische sectoren werkgelegenheidskansen kunnen ontstaan. Om van deze veranderingen te kunnen profiteren, moeten alle jonge Europeanen, ook degenen met minder kansen, toegang hebben tot inclusief en hoogwaardig formeel en niet-formeel onderwijs dat hun volledige arsenaal aan vaardigheden zal verbeteren.
- c) Vraag naar hogere vaardigheden op de arbeidsmarkt. Werkgevers ondervinden nu al moeilijkheden om vacatures voor banen op hoger en middenkader niveau in te vullen, terwijl de beroepsbevolking drie keer meer laaggeschoolden telt dan er in basisberoepen banen beschikbaar zijn¹. Aangezien de vraag naar laaggeschoolde werknemers verder afneemt - afhankelijk van de lidstaat is dit in verschillende mate het geval - zullen jongeren die de arbeidsmarkt betreden een hoger onderwijs- en opleidingsniveau nodig hebben opdat zij beschikken over de sleutelcompetenties voor een leven lang leren, alsmede over de specifieke digitale, professionele en persoonlijke vaardigheden die hen zullen helpen bij het uitbouwen van hun uiteenlopende toekomstige loopbaantrajecten.
- d) De noodzaak om de klimaatverandering aan te pakken, waarbij de ambities van de EU om over te schakelen op een concurrerende koolstofarme economie kunnen leiden tot een grotere vraag op de arbeidsmarkt naar vaardigheden die nodig zijn in sectoren als hernieuwbare energie, duurzaam bouwen en renoveren of duurzame landbouw.
- e) Toename in mondiale waardeketens, waarbij goederen en diensten verspreid over verschillende continenten worden geproduceerd, respectievelijk geleverd. Het proces wordt verder vergemakkelijkt door de komst van nieuwe vormen van werkgelegenheid die ontstaan dankzij bijvoorbeeld de platformeconomie, welke van invloed is op de traditionele verhouding tussen werkgever en werknemer, de ontwikkeling van de arbeidsmarkt en de arbeidswetgeving. Problemen als inkomensonzekerheid, gebrek aan sociale bescherming, armoede onder werkenden, onzekere arbeidsomstandigheden en pesteringen op het werk moeten worden aangepakt.

¹ Eurostat (2018), EU-arbeidskrachtenenquête.

3. Jongeren in de Europese Unie zien hun toekomstige beroepsleven vaak met angst of onzekerheid tegemoet². Dit onbehagen - vooral als het gepaard gaat met mislukte sollicitaties, werk dat onvoldoende passend is, onzeker werk of sociale druk om een baan te vinden of te behouden - kan de emotionele toestand van jongeren negatief beïnvloeden en daardoor mogelijk leiden tot problemen met de mentale en fysieke gezondheid of toenemende bezorgdheid onder jonge Europeanen³.
4. De huidige ervaring met nieuwe vormen van werk leert dat er in de toekomst meer flexibele vormen van arbeidsovereenkomsten kunnen ontstaan die mogelijk positief zullen zijn voor de spreiding van het arbeidspotentieel en het persoonlijke welzijn van personen die een bestaan als freelancer leiden. Andersom geldt dat terwijl dit soort banen doorgaans door jongeren wordt ingenomen, en dan vooral kansarme jongeren, er een verhoogd risico is dat zij vast komen te zitten in laagbetaalde tijdelijke banen, met weinig sociale bescherming en een geringe kans op professionele ontwikkeling.
5. Om op een geslaagde manier hun intrede op de arbeidsmarkt te kunnen doen, van werk te veranderen en een lonende carrière uit te bouwen, kunnen jongeren gebaat zijn bij een solide basis van vaardigheden en passende begeleiding, geschraagd door inzicht in kwaliteitsvaardigheden en hoogwaardige, aanpasbare onderwijs- en opleidingsstelsels die inspelen op de behoeften, waarbij ook een leven lang leren wordt bevorderd.
6. Voor het waarborgen van een solide cognitieve basis is het een absolute vereiste dat in de toekomstige werkomgeving het verwerven van vaardigheden wordt aangemoedigd die een doeltreffend gebruik van en inzicht in technologie mogelijk maken. Deze vaardigheden mogen niet alleen gericht zijn op het beheersen van nieuwe technologieën, maar men moet ook in staat zijn te begrijpen hoe deze hulpmiddelen de samenleving kunnen helpen beïnvloeden. Wanneer men jonge Europeanen beter in staat wil stellen voordeel te halen uit de veranderende aard van werk, moeten zij ook worden toegerust met sleutelcompetenties op het gebied van zachte vaardigheden die onder meer verband houden met probleemoplossing, communicatie, ondernemersvaardigheden, kritisch en creatief denken, zelfpresentatie, zelfexpressie en onderhandelen.

² Internationale Arbeidsorganisatie (2018), Addressing the situation and aspirations of youth, opgesteld voor de tweede vergadering van de wereldcommissie over de toekomst van werk.

³ Structured Dialogue Cycle VI Thematic report on Youth Goal no. 5 Mental Health and Wellbeing (2018).

7. Op grond van de Europese pijler van sociale rechten heeft iedereen recht op *"tijdige en op maat gesneden hulp bij het verbeteren van zijn of haar vooruitzichten om een baan te vinden of zich als zelfstandige te vestigen. Hieronder valt het recht op ondersteuning bij het zoeken van werk en bij opleiding en herscholing. Iedereen die van baan wisselt, heeft er recht op dat opgebouwde sociale en opleidingsrechten worden overgedragen"* en heeft recht op *"billijke en gelijke behandeling wat betreft arbeidsvoorwaarden, toegang tot sociale bescherming en opleiding"*. Wanneer de jongeren op de toekomst van werk worden voorbereid, is het daarom cruciaal dat *"binnen vier maanden nadat jongeren werkloos zijn geworden of het onderwijs hebben verlaten, zij [...] recht [hebben] op voortgezet onderwijs, een plaats in het leerlingstelsel, een stageplaats of een geschikt baanaanbod"*⁴.
8. De opvattingen en visie van de Europese jeugd op werkgerelateerde kwesties, zoals deze tot uiting komen in de jongerendoelstellingen, in het bijzonder nr. 7 "Hoogwaardige werk-gelegenheid voor iedereen", zijn opgenomen in de EU-strategie voor jongeren 2019-2027 en het bijbehorende werkplan 2019-2021.

ONDERSTREEPT HET VOLGENDE

9. De toekomstige generaties van jonge Europeanen zullen toetreden tot een werklandschap vol kansen en uitdagingen, en dit in een mondiale context waarin de EU zich zal inspannen om de levenskwaliteit van haar burgers te verbeteren en dus haar economisch concurrentievermogen, de arbeidsproductiviteit en vaardigheden van de beroepsbevolking zal verbeteren en ervoor zal zorgen dat de doelstellingen, verwachtingen en ambities van jongeren kunnen worden waargemaakt.
10. De veranderende aard van werk kan een positieve invloed hebben op het leven van jonge Europeanen en toekomstige generaties. Tegelijkertijd moet aandacht worden besteed aan de punten van zorg hieromtrent en de implicaties - onder meer in verband met de arbeidsvormen en de arbeidsstatus - die dergelijke veranderingen met zich meebrengen, in bijzonderheid wat betreft kansarme jongeren die mogelijk laaggeschoold zijn. In dit verband moeten jongeren beter worden voorgelicht en bewuster worden gemaakt van de implicaties van de verschillende arbeidsvormen en arbeidsstatus.

⁴ Europese pijler van sociale rechten, hoofdstuk I, beginsel 4 (Actieve ondersteuning bij het vinden van werk) https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_nl. De Europese pijler van sociale rechten is op 17 november 2017 tijdens de sociale top voor eerlijke banen en groei in Göteborg (Zweden) gezamenlijk ondertekend door het Europees Parlement, de Raad en de Commissie.

11. De Europese jongeren zijn van mening dat werkgelegenheid een van de drie topprioriteiten van de EU moet zijn, en ook een van de gebieden waarop de EU actie moet ondernemen om jongeren aan te moedigen solidariteit te tonen⁵. Hieruit blijkt dat jongeren geneigd zijn menselijke aspecten een centrale plaats te geven in hun toekomstige beroepsleven.
12. De eerste baan moet de basis creëren voor een lonende carrière die de sociale mobiliteit bevordert, meer bepaald voor kansarme jongeren, waaronder ook jongeren die geen onderwijs of opleiding volgen en geen baan hebben (NEET-jongeren). In overeenstemming met de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling, in het bijzonder met duurzame-ontwikkelingsdoelstelling 8, en met jongerendoelstelling 7, moet waardig werk als een legitieme ambitie van jongeren worden behandeld, te beginnen met hun allereerste betaalde beroepservaring.
13. Verwacht wordt dat voortijdige schoolverlaters en laagopgeleide jongeren kwetsbaar zullen blijven in een toekomstige arbeidscontext, daar de loonverschillen tussen laag- en middelhooggeschoolde arbeidskrachten naar verwachting zullen toenemen. Dit kan mogelijk de armoede onder werkenden vergroten. Hoewel het aantal⁶ NEET-jongeren afneemt, blijven ze kwetsbaar en zullen ze ook in de toekomst worden geholpen met de jongerengarantie⁷. Voor degenen die toch uit de boot vallen, moet het initiatief Bijscholingstrajecten⁸ kansen bieden om hun basisvaardigheden aan te scherpen en hen de kwalificaties te helpen verwerven die op de arbeidsmarkt nodig zijn.
14. Een soepele overgang van school naar werk en van werk naar werk, in combinatie met het bevorderen van de werkgelegenheid voor jongeren, met inbegrip van het verminderen van de perioden van werkloosheid, zijn van essentieel belang om te voorkomen dat er een schaduw over hun loopbaan komt te liggen⁹.

⁵ Flash Eurobarometer 455 on European Youth (2018), onderzoek uitgevoerd door "TNS political & social" op verzoek van de Europese Commissie, directoraat-generaal Onderwijs, Jongerenzaken, Sport en Cultuur.

⁶ Het NEET-percentages bij jongeren van 15 tot 29 jaar is gedaald van een recordpeil van 15,9% in 2012 naar 13,4% in 2017, volgens Eurostat (Sustainable Development in the European Union: Eurostat 2018 Monitoring report on progress towards the SDG's in an EU context).

⁷ Aanbeveling van de Raad van 22 april 2013 tot invoering van een jongerengarantie (PBEU C 120 van 26.4.2013, blz. 1).

⁸ Aanbeveling van de Raad van 19 december 2016 tot invoering van bijscholingstrajecten: nieuwe mogelijkheden voor volwassenen (PBEU C 484 van 24.12.2016, blz. 1).

⁹ Eurofound (2017), "Long-term unemployed youth: Characteristics and policy responses", Bureau voor publicaties van de Europese Unie, Luxemburg.

15. Er moet meer nadruk worden gelegd op waarden en beleidsmaatregelen ter bevordering van werk dat de levenskwaliteit van jongeren zelf verbetert maar ook zinvol bijdraagt aan het algemene welzijn van de sociale en fysieke omgeving waarin zij leven. Beleid met het oog op de toekomst van werk moeten daarom ingebed zijn in duurzame ontwikkeling.
16. Het blijft noodzakelijk dat gelijke toegang voor jongeren tot hoogwaardige banen in de toekomst wordt gestimuleerd, en dat er maatregelen worden genomen tegen alle vormen van stereotypering die invloed hebben op de professionele ambities van de kinderen van vandaag en ertoe leiden dat discriminatie en ongelijkheid in het kader van onderwijs, opleidingen en de arbeidsmarkt blijven bestaan.
17. Jeugdwerk zorgt niet alleen voor de ontwikkeling van vaardigheden maar heeft ook een positieve invloed op het leven van jongeren, met name van kansarme jongeren, ook wanneer het gaat om problemen met de geestelijke gezondheid of emotionele problemen die verband houden met werkloosheid of tegenslagen bij het zoeken naar werk.

VERZOEKT DE LIDSTATEN OM OVEREENKOMSTIG HET SUBSIDIARITEITSBEGINSEL EN OP DE PASSENDE NIVEAUS DE VOLGENDE MAATREGELEN TE NEMEN

18. Bijzondere aandacht besteden aan jongeren die het risico lopen te worden gemarginaliseerd of gediscrimineerd op basis van elementen als hun etnische afkomst, geslacht, seksuele geaardheid, beperking, geloof, levensbeschouwing, of politieke mening, zodat alle jongeren in de toekomst toegang kunnen krijgen tot de arbeidsmarkt.
19. De volledige uitvoering van de aanbeveling inzake de jongerengarantie steunen en daarbij rekening houden met nationale omstandigheden, beleid en maatregelen, voor zover van toepassing.
20. Waar nodig stimuleren en voorrang geven aan hervormingen van zowel het formele als het niet-formele onderwijs en de opleidingssector, en daarbij de nadruk leggen op de ontwikkeling en validering van sleutelcompetenties die jongeren in verschillende leer-omgevingen hebben verworven - hetzij in het onderwijs, in het kader van vrijwilligerswerk, een stage of een baan - zodat deze vaardigheden makkelijker kunnen worden afgestemd op de arbeidsmarkt en de toekomstige vraag naar arbeidskrachten.

21. Verbeteren van de samenwerking met als algemeen doel de verwezenlijking van het recht op kwaliteitsvolle en inclusieve vormen van onderwijs alsmede opleidingen en een leven lang leren voor alle kinderen en jongeren, in het bijzonder met het oog op het terugdringen van voortijdig schoolverlaten en het vergroten van de kansen op gelijke toegang tot onderwijs en werk voor alle jongeren, met inbegrip van jongeren die met hun gezin mee verhuizen wanneer het zich voor werkdoeleinden in een andere EU-lidstaat vestigt¹⁰.
22. Tijdens het overleg met jongeren in en/of buiten de EU-jongerendialoog voldoende plaats inruimen voor thema's die met werkgelegenheid te maken hebben, om de zorgen, belangen, verwachtingen en capaciteiten van jongeren beter te begrijpen. Het is even belangrijk dat de resultaten van dergelijke raadplegingen toegankelijk worden gemaakt voor jongeren, beleidsmakers en werkgevers zodat zij daarop kunnen voortbouwen.
23. Ondernemerschap onder jongeren bevorderen, waarbij men zich onder andere focust op ondernemingsgericht onderwijs en dito opleidingen, advisering, mentorschap of coaching-diensten voor jongeren, en in voorkomend geval op relevante activiteiten op het gebied van jongerenwerk. Ook sociaal en inclusief ondernemerschap worden als haalbare alternatieven beschouwd voor het creëren van banen voor jongeren door jongeren en het aldus bevorderen van solidariteitsacties.
24. Het gebruik bevorderen van de middelen die beschikbaar worden gesteld in het kader van het Europees Sociaal Fonds, het EU-programma voor werkgelegenheid en sociale innovatie, het jongerenwerkgelegenheidsinitiatief, Erasmus + of het Europees Solidariteitskorps en de opvolgers daarvan. Waar passend in deze context, richtsnoeren bieden aan potentiële begunstigers over de wijze waarop gebruik kan worden gemaakt van synergieën en complementariteit tussen deze programma's.
25. Waar relevant gebruik maken van EU-instrumenten voor jeugdbeleid, zoals de jongerenwiki of toekomstige nationale actieplanners en activiteiten op het vlak van wederzijds leren, om goede praktijken uit te wisselen met het oog op het bevorderen van concrete beleidsoplossingen in de context van de toekomstige overgang van jongeren naar de arbeidsmarkt.

¹⁰ Europese pijler van sociale rechten, hoofdstuk I, beginsel 1 (Onderwijs, opleiding en een leven lang leren) (ibidem voetnoot 4).

26. Jongerenorganisaties en andere relevante actoren ondersteunen wanneer zij jongeren helpen om op een doeltreffende manier deel te nemen aan de jongerendialoog en om begunstigden van jongerenwerk te worden.
27. Steun blijven verlenen aan jongeren wanneer ze door werkloosheid, verwachtingen ten aanzien van het werk of professionele/onderwijskeuzes mogelijk doelwit worden van generationele stereotyperingen.
28. Bevorderen van een sectoroverschrijdende beleidsbenadering van jongerenwerkgelegenheidskwesties, zowel op nationaal als op Europees niveau en in het kader van de samenwerking tussen de lidstaten.
29. In het licht van de nationale omstandigheden de toegang van jongeren tot sociale bescherming verbeteren door er waar nodig voor te zorgen dat de socialebeschermingsstelsels zich beter kunnen aanpassen aan de reële werkgelegenheidsvooruitzichten van jongeren, door rekening te houden met de behoeften van jongeren die geen baan hebben.

VERZOEKT DE EUROPESE COMMISSIE OM

30. Voort te bouwen op de positieve ervaring die is opgedaan met het raamwerk van de Europass¹¹ en de Youthpass¹², die zijn bedoeld voor het vermelden en kenbaar maken van de vaardigheden en kwalificaties van jongeren, teneinde de voorlichting van Europese jongeren, met name kansarme jongeren, te bevorderen en hen te helpen hun vaardigheden onder de aandacht te brengen en passende banen te vinden.
31. Sturing te geven aan nationale beheersstructuren om potentiële begunstigden beter bewust te maken van de wijze waarop zij bij het bevorderen van Europese financieringsmogelijkheden voor jongeren beter gebruik kunnen maken van synergieën en complementariteit.
32. Voorrang te geven aan systemen die uitvoering geven aan het eerste beginsel van de Europese pijler van sociale rechten, dat stelt dat *"iedereen recht heeft op hoogwaardige en inclusieve voorzieningen voor onderwijs, opleiding en een leven lang leren om de vaardigheden te verwerven en te onderhouden die nodig zijn om ten volle aan het maatschappelijk leven te kunnen deelnemen en overgangen op de arbeidsmarkt met succes te kunnen opvangen"*¹³.

¹¹ <https://europass.cedefop.europa.eu/>

¹² <https://www.youthpass.eu/en/>

¹³ Ibidem voetnoot 10.

33. Meer kwalitatief, kwantitatief en empirisch onderbouwde onderzoeken te blijven voeren op basis van naar geslacht uitgesplitste gegevens over de sociale mobiliteit binnen en tussen generaties, met bijzondere aandacht voor jongeren, alsook meer kwalitatief onderzoek naar de attitudes en zorgen van jongeren ten aanzien van de overgang naar de arbeidsmarkt, met als doel de doeltreffendheid van het EU-jongerenbeleid inzake werkgelegenheidskwesties te ondersteunen.
34. Activiteiten voor wederzijds leren of evenementen te organiseren met vertegenwoordigers van de jongerensector, vakbonden, bedrijfsorganisaties en overheden om vanuit een sectoroverschrijdend perspectief het hoofd te bieden aan de uitdagingen en kansen die de toekomst van werk voor jonge Europeanen met zich meebrengt.
35. Alle relevante EU-instrumenten te gebruiken, met inbegrip van de EU-jongerencoördinator, met betrekking tot de trends die van invloed zijn op de aard van het werk, met als doel de sectoroverschrijdende beleidsvorming op EU-niveau in te bedden in een jeugdperspectief en de samenwerking tussen de lidstaten aan te moedigen.

VERZOEKT DE EU-JONGERENSECTOR OM¹⁴

36. Een actieve benadering te hanteren opdat jongeren op doeltreffende wijze worden vertegenwoordigd in en deelnemen aan de EU-jongerendialoog en de sociale dialoog, zowel op het niveau van de Europese Unie als op het niveau van de lidstaten en op subnationaal niveau, en zo goed samenwerken met overheidsinstanties en sociale en economische partners met betrekking tot aspecten die verband houden met het beroepsleven van jongeren.

¹⁴ De "EU-jongerensector" slaat doorgaans op het geheel van organisaties, jongerenwerkers, wetenschappers, het maatschappelijk middenveld voor jongeren of andere deskundigen die bij de ontwikkeling van jeugdbeleid betrokken zijn en die voor jongeren relevante activiteiten en projecten in de EU verwezenlijken.

37. Bij te dragen tot de inspanningen die worden geleverd om jonge werknemers bewust te maken van hun rechten en verantwoordelijkheden, onder meer wat betreft pesten op het werk en alle vormen van discriminatie, met het oog op de bescherming van hun opleiding in het kader van de behoeften op de arbeidsmarkt.
 38. Rekening te houden met de arbeidsmarkt en een intelligente omgang met vaardigheden om de werkmethoden van het jongerenwerk constant te verbeteren, teneinde de doeltreffendheid van jongerenwerk als instrument voor de ontwikkeling van vaardigheden voor jongeren te vergroten.
 39. Jongerenwerkactiviteiten te bevorderen onder alle jongeren, met inbegrip van degenen die het gevaar lopen op de arbeidsmarkt te worden gemarginaliseerd ten gevolge van armoede en sociale uitsluiting.
 40. Met belanghebbenden samen te werken om partnerschappen op nationaal niveau tot stand te brengen en zo mee uitvoering te geven aan de jongerengarantie.
 41. Gebruik te maken van de beschikbare mogelijkheden op EU-, nationaal, regionaal en lokaal niveau om jongeren bij de toegang tot de arbeidsmarkt betere arbeidsmogelijkheden te geven.
-

Bij het aannemen van deze conclusies wijst de Raad met name op de volgende resolutie, conclusies en aanbevelingen:

1. Aanbeveling van de Raad tot invoering van een jongerengarantie¹⁵
2. Resolutie van de Raad over een nieuw kader voor Europese samenwerking in jeugdzaken: de EU-strategie voor jongeren 2019-2027¹⁶
3. Conclusies van de Raad over de rol van de jeugd bij het aanpakken van de demografische uitdagingen in de Europese Unie¹⁷
4. Conclusies over de toekomst van werk: een levensloopbenadering¹⁸
5. Conclusies van de Raad over de toekomst van werk: making it e-Easy¹⁹
6. Conclusies van de Raad over de rol van jeugdwerk bij het bevorderen van de ontwikkeling bij jongeren van essentiële levensvaardigheden die hun geslaagde overgang naar volwassenheid, actief burgerschap en beroepsleven versoepelen²⁰
7. Conclusies van de Raad over slim jeugdwerk²¹
8. Aanbeveling inzake sleutelcompetenties voor een leven lang leren²²
9. Aanbeveling van de Raad inzake het volgen van afgestudeerden²³
10. Aanbeveling van de Raad betreffende de validatie van niet-formeel en informeel leren²⁴
11. Conclusies van de Raad over toewerken naar een visie op een Europese onderwijsruimte²⁵
12. Aanbeveling van de Raad met betrekking tot de toegang tot sociale bescherming voor werknemers en zelfstandigen²⁶
13. Conclusies van de Raad over het stimuleren van ondernemerschap bij jongeren om de sociale inclusie van jongeren te bevorderen²⁷

¹⁵ PBEU 2013/C 120/01.

¹⁶ PBEU 2018/C 456/01.

¹⁷ PBEU 2018/C 196/04.

¹⁸ Doc. 10134/18.

¹⁹ Doc. 15506/17.

²⁰ PBEU 2017/C 189/06.

²¹ PBEU 2017/C 418/02.

²² PBEU 2018/C 189/01.

²³ PBEU 2017/C 423/01.

²⁴ PBEU 2012/C 398/01.

²⁵ PBEU 2018/C 195/04.

²⁶ Doc. 10134/18.

²⁷ PBEU 2014/C 183/04.